ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՅՈԳՆԱԾՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Ամենքին յայտնի է, որ ժուլութիւնը հետևանք է մարդու կաղմուածքի մկանային և նեարդային համակարդութեան սաստիկ թուլութեան. ծոյլ կամ անընդհատ յոգնած մարդը ընդունակ չէ աշխատելու։ Ահա թէ ինչու դիտնականները երկար ժամանակ է ինչ զբաղուած են յոգնածութեան հետազօտութեամբ, բայց մինչև այժմ ոչ մի հետևանքի չէին հասել։ Միայն նորերս Բերլինի բժիշկ Վէյհարդին յաջողուել է դտնել յոգնածութեան պատուասար։

Կենդանի կաղմուածքի ամեն մի մկանային և նեարդային աշխատանքի ժամանակ, տեղի են ունենում մի շարք քիմիական, էլեքտրական և մեքենայական դործողութիւններ, որոնք պատճառ են լինում մկանային և նեարդային հիւսուածքների քայքայման։ Այդ դործողութիւններից առաջ են դալիս մի շարք նոր դոյացութիւններ, որոնք իրանց մէջ թոյն են պարունակում։ Ցիշեալ թոյնը թունաւորելով մարդուս կաղմուածքը նրան դարձնում է թոյլ և դործելու անկարող։

Բժշկապետ Բանկէն դտաւ, որ յոգնածութեան դլխաւոր թոյնը մսակաթնային թթուուան է։ Սպիրոյի փորձերը ցոյց են տուել, որ մսակաթնային թթուուտը խիստ յոգնածութեան ժամանակ հաւաքւում է արեան մէջ։ Մասսօն բազմիցս անդամ կատարել է հետևեալ փորձը՝ կենդանուն, օրինակ՝ շանը, այնքան են վազեցնում, մինչևոր նա յոգնածութիւնից վայր է ընկնում։ Այդ շան արիւնը սրսկում են մի ուրիշ՝ առողջ և հանդիստ շանը։ Այս դործողութիւնից անմիջապէս յետոյ վերջինիս վրայ նկատւում են յոգնածութեան բոլոր նշանները։

Հարկաւոր է ասել, որ բացի կատարեալ յոգնածութիւնից

կայ և յարաբերական յոգնածութիւն։ Յաճախ ասում են «մարդը յոգնել է, նրա մկանները ընդունակ չեն աշխատելու», այդ ճիշտ չէ։ Մինչև կազմուածքը ապրում է, չնայելով նրա յոգնածութեան, միշտ կարելի է արհեստական կերպով մկանների կծկում առաջացնել։ Սորանից երևում է, որ դեռևս չմեռած կենդանու յոգնածութիւնը կարող է լինել միայն յարաբերական. այսինքն՝ թէպէտ մկանները այլևս չեն հնազանդւում նրա կենտրոնական ուղեղային գործիքին, բայց դեռ ընդունակ են կըծկուելու։ Մինչդեռ կատարեալ թուլութիւնը նշանակում է մահ, կամ նրա գործնական նիւթի քիմիապէս այրուելը։

Այսպէս օրինակ Վէյհարդը մկանը հասցնում էր մինչև կատարեալ յոգնածութեան. այնուհետև լաւ ջարդում էր, հարում և ստացուած զանգուածից հիւթ պատրաստում. ապա աստիճանաբար հանելով յայտնի և որդէն հեռացուած հիւթերը, Մնացորդը թորում էր կենդանու թաղանթի միջով։ Այս կերպով նրան յաջողուեց ստանալ յոգնածութեան թոյնը մաքուր տեսակի, որ և անուանեց յոգնածութեան տօկսին։

Այս գիւտից յետոյ Վէյհարդը փոխեց իր ծրագիրը և փորձեց յոգնածութեան տօքսինի դէմ հակաթոյն գտնել։

Նրա ջանքերը իզուր չանցան և նրան յաջողուեց գտնել հակա յոգնածութեան շիճուկը։

Բայց ասած է «չիք բարիք առանց չարեաց և չարիք առանց բարեաց». հակայոգնածութեան շիճուկը ոչնչացնելով յոգնածութեան անախորժ զգացողութիւնը, միևնոյն ժամանակ զրկում է կազմուածքը Ֆիզիքական աշխատանքը կանոնաւորող ոյժից։ Բայց չպէտք է մոռանալ, որ գիւտը դեռ նոր է. պարզ է, որ գիտութիւնը դորանով չի բաւականանայ, այլ կ՚ջանայ չեզոքացնել և վնասակար կողմի ոյժը։

Փորձերը առ այժմ կատարուել են միայն կենդանիների վրայ, բայց կան հիմունքներ, որոնք թոյլ են տալիս հաստատ համոզուելու, որ այս ամենը գործադրելի կ՚լինի և մարդու վերաբերմամբ։

Օր. Նուարդ Աղանեանց